Hankkisinko Windowstietokoneen?

Laitteen valinta –tietoiskusarja osa 2

5.10.2021

Tuulikki Paturi

Mihin käyttöön Windows tietokone on hyvä?

Kun tuotat sisältöä

- muokkaat valokuvia tai/ja videoita
- kirjoitat tekstiä / taulukoita / piirroksia
- kirjoitat muistelmia ja/tai blogeja
- hoidat nettisivujen ylläpitoa
- hoidat kirjanpitoa
- teet kirjoittavaa tutkimustyötä
- tuotat uutta sisältöä
- ym

tarvitset näppäimistön, ison näytön (15 -17") ja tiedostojärjestelmän tuotosten tallentamiseen

Lisäksi voi tehdä kaikkea muuta kivaa

- Käyttää sähköpostia
- Käyttää kalenteria (myös läheisen kalenterinäkymä)
- Käyttää verkkopankkia
- Tutkia kartasta reittivaihtoehtoja
- Lukea lehtiä, uutisia ja artikkeleita
- Katsoa mitä ohjelmaa tulee telkkarista ja radiosta
- Katsoa YleAreenaa ja tv-kanavia sekä niiden tallenteita
- Katsoa suoratoistopalveluita: Netflix, Disney+, HBO, C More ym...
- Kuunnella musiikkia ja podcasteja Yle Areena audio, Youtube, Spotify ym...
- Ostaa verkkokaupasta
- Kysyä Googlelta mitä vaan
- Ratkoa ristikoita
- Pelata pasianssia, sudokua, miinaharavaa, mahjongia...
- ym

Lisää perusteita

- Olet aiemmin tottunut käyttämään Windows järjestelmää
- Olet heikkonäköinen ja tarvitset pysyvästi isoa tekstikokoa
- Tarvitset näytönlukuohjelmaa
- Haluat nähdä helpommin kursorin sijainnin (suurenna kokoa)

Milloin on aika vaihtaa Windows kone?

Uusi Windows läppäri vanhan tilalle

- Kun käyttöjärjestelmän tuki loppuu
  - Windows 7 tuki päättyi14.1.2020
    - Laite muuttuu turvattomaksi
    - Kaikki ohjelmat eivät enää toimi entiseen tapaan
  - Windows 10 tuki päättyy 14.10.2025
- Kun laitteella on ikää yli 5 vuotta
- Kun laite kuumenee

Windows: laitteen luovutus 1/3

Vaihtoehto 1: Toimintakuntoinen kone

- Huolehdi, että säilytettävästä datasta on varmuuskopiot
   joko OneDrive tai ulkoinen kiintolevy tai muistitikku
- Varmista että sinulla on Microsoft-tilin käyttäjätunnus ja salasana tallella.
- Kirjoita muistiin tärkeät sovellukset ja mahdolliset lisenssitiedot! Esim. näin: Win-painike > Asetukset > Sovellukset ja ominaisuudet saat Win 10:ssä luettelon kaikista koneelle asennetuista sovelluksista.
- Maksulliset ohjelmat: Kirjaudu ulos ja poista ohjauspaneelin poistotoiminnolla (uninstall)

Windows: laitteen luovutus 2/3

- Datan pysyvä poistaminen Windows 10
   Palauta tehdasasetukset: Win-painike > Asetukset > Päivittäminen ja suojaus > Palauttaminen > Palauta tietokoneen oletusasetukset > Aloita > Poista kaikki > Pilvipalveluasennus tai Paikallinen asennus
- Datan pysyvä poistaminen Windows 7
   Palauta tehdasasetukset: Käynnistä > Ohjauspaneeli > Varmuuskopioi ja palauta >
   Järjestelmäasetukset ja tietokone > Palautuksen lisämenetelmät > Palauta tietokone sen
   alkutilaan
- Datan pysyvä poistaminen Windows 8

Palauta tehdasasetukset: Paina Ikkuna + I > Muuta tietokoneen asetuksia > Päivitys ja palautus > Palautus > Valitse Aloittaminen kohdassa Poista kaikki ja asenna Windows uudelleen

Windows: laitteen luovutus 3/3

Vaihtoehto 2: Toimimaton tuhottava laite

- Irroita laitteesta kovalevy ja riko se!
- Lyö esim. vasaralla naula kovalevyn läpi!
- Jos tarvitset apua kovalevyn irrottamisessa, käänny elektroniikkaliikkeen puoleen!
- Vie romu paikkaan (esim. elektroniikkamyymälä), joka ottaa vastaan elektroniikkaromua!

Uusi Windows läppäri - vähimmäisvaatimukset

- Suoritin: 1,2 gigahertsin (GHz) suoritin, vähintään kaksiytiminen
- RAM-muisti: 8 Gt tai suurempi
- Kiintolevytila: 512 Gt SSD
- Prosessori (cpu) Intel i5 tai AMD Ryzen 5
- Windows 10
- Laitemerkillä ei ole juurikaan väliä

Uusi Windows läppäri - käyttöönotto 1

- Pura laite paketista. Mukana on yleensä pika-asennusopas. Lue se ja toimi sen mukaan.
- Luo Microsoft-tili ellei sinulla ollut sitä ennestään ja kirjaa muistiin tilin tunnus ja salasana. Jos sinulla on jo aiemmin ollut Windows laite, käytä siinä ollutta Microsoft-tilisi tunnusta ja salasanaa.
- Käytännössä asennus kannattaa yleensä suorittaa toimimalla koneen ehdottamalla tavalla. Tärkeätä on kuitenkin alussa valita oikea käyttökieli suomi tai ruotsi tai englanti

Uusi Windows läppäri - käyttöönotto 2

- Asennusvaiheessa laitteeseen syntyy oletuskansiorakenne.
- Tähän kansiorakenteeseen voidaan kopioida vanhasta koneesta siirrettävät tiedostot (kuvat, taulukot, tekstit)
- Jos olet käyttänyt pilveä, niin vanhat tiedostot löytyvät sieltä
- Asenna haluamasi (maksulliset) sovellukset
- Katso: <u>https://www.youtube.com/watch?v=-eMzoTpMOqs</u>
   Verkkokauppa.com: Kannettavan tietokoneen käyttöönotto-oppaassa käydään läpi uuden kannettavan ensimmäinen käynnistys ja Windows 10 -asennuksen viimeistely.

Windows 11 tulee

Uusi käyttöjärjestelmäversio julkaistaan 5.10.2021

- Microsoft: "Intuitiivinen ja helpompi käyttökokemus. Windows 11 tarjoaa uudistetun aloitusvalikon, uusia sovelluksia, sekä uusia mahdollisuuksia olla luovempi ja työskennellä tehokkaammin."
- Vähimmäisvaatimuksena on tuki tpm2.0turvamoduulille sekä vähintään 8. sukupolven Intelsuoritin tai AMD Ryzen 2000. Käytännössä vaatimus tarkoittaa sitä, että ennen vuotta 2017 hankitut laitteet eivät ole Windows 11 -yhteensopivia.
- Katso esittely: <u>Päivitys uuteen Windows 11 -</u> <u>käyttöjärjestelmään | Microsoft</u>

Microsoft tiedottaa:

- Useimmat tällä hetkellä myytävät Windows 10 -tietokoneet voidaan päivittää Windows 11 -versioon. Jotta tietokoneen voi päivittää Windows 11 -versioon, sen on oltava <u>laitteiston</u> <u>vähimmäisvaatimusten mukainen ja joitakin ominaisuuksia varten</u> <u>tarvitaan erityislaitteita</u>. Päivityssuunnitelmaa viimeistellään yhä, mutta päivityksen pitäisi alkaa vuoden 2021 loppupuoliskolla ja jatkua vuoden 2022 puolelle. Tarkka ajankohta on laitekohtainen.
- Jos haluat nähdä, onko nykyinen tietokoneesi vähimmäisvaatimusten mukainen, lataa ja suorita Tietokoneen kuntotarkistus -sovellus.
- Windows 10 tuetaan 14.10.2025 saakka

Windows 10 käyttöliittymä

Windows 10

- Klikkaa vasemman alanurkan Windowsaloituskuvaketta
- Työpöydälle voi kerätä ne ikonit, joita yleensä käyttää
- Aloitusvalikon kautta löytää kaikki koneeseen asennetut palvelut

Näin löydät Windows 10 asetukset

Klikkaa vasemman alanurkan Windows-aloituskuvaketta

Hakuikkuna näytön vasemmassa alanurkassa

Toimintokeskus

- Toimintokeskuksessa on järjestelmän tuottamat ilmoitukset ja oikopolkuja joihinkin asetuksiin.
- Klikkaa oikeassa alanurkassa olevaa "puhekuplaa"

Näytä piilotetut kuvakkeet

Esimerkiksi haluat poistaa muistitikun turvallisesti

Käyttöliittymän muokkaaminen mieleiseksi

Selaimen kirjanmerkkipalkki, helppoa mukautusta

Aloitusnäytön teemojen vaihtaminen

Napsauta Käynnistä-painiketta ja valitse Asetukset > Mukauttaminen

Kokeile eri taustoja, värejä, teemoja jne. ja valitse mieluisat

合 Aloitus	
Etsi asetus	3
Mukauttaminen	
🖂 Tausta	
Värit	
🕞 Lukitusnäyttö	
💋 Teemat	
A Fontit	

Aloitus

Tehtäväpalkki

Tausta

т			-	+-	
	А	11	5	LА	
	•	•••		~~	

Kuva 🗸

Valitse kuvasi

Lukitusnäyttö

- Valitse Asetukset > Mukauttaminen, Lukitusnäyttö
- Voit valita valmiit kuvat, oman kuvan tai diaesityksen
- Valitse myös
  - Näytön aikakatkaisun asetukset
  - Näytönsäästäjän asetukset

Esikatselu

Tausta

Windowsin tapahtumanäyttö 🛛 🗸

Oma kuva taustakuvaksi

- Klikkaa työpöytää hiiren oikealla ja valitse Mukauta > Tausta. Valitse Selaa, Tausta –kentästä Kuva ja hae laitteestasi haluamasi kuva.
- Voit myös valita taustaksi diaesityksen, jossa vaihtuu valtsemasi kansion kuvat.

Lisää profiilikuvasi

- Asetukset > Tilit
- Ota kuva kameralla tai etsi mieluinen koneelta

Järjestelmänvalvoja Laskutustiedot, perheasetukset, tilaukset, suojausasetukset ja muuta

Oman Microsoft-tilin hallinta

Kirjaudu sisään paikallisella tilillä sen sijaan

Luo oma kuva

G Kamera

Etsi yksi

Kirjautumisasetukset

• PIN-koodilla (4 numeroa) kirjaudut omalle koneelle nopeammin kuin MS-tilin salasanalla

• Asetukset > Tilit > Kirjautumisasetukset

← Asetukset	
錢 Aloitus	🔍 Salasana
Etsi asetus $ \wp $	Vaihda tilin salasana
Tilit	Muuta
R≡ Tietosi	
Sähköposti- ja sovellustilit	😳 PIN-koodi
🔍 Kirjautumisasetukset	Tällä PIN-koodilla voit kirjautua sisään Windowsin sovelluksiin ja palveluihin.
🖻 Käytä työpaikan tai koulun resursseja	Muuta Poista

Mukauta aloitusnäyttö

- Asetukset > Mukauttaminen > Aloitus
  - Klikkaa hiiren oikealla ja valitse haluamasi ominaisuudet
- Järjestele, muuta kokoa tai poista ikoni
  - Klikkaa ikonia ja raahaa toiseen paikkaan

Sammuta elävä tapahtumaruutu

tor

 Klikkaa hiiren oikealla tapahtumaruutua > Enemmän > Poista tapahtumaruutu käytöstä

Sovellusluettelo

- Viimeksi lisätyt sovellukset
- Eniten käytetyt sovellukset
- Aakkosjärjestyksessä muut sovellukset

Käytetyimmät sovellukset helposti saataville

• Lisää ikoni Aloitusvalikkoon tai Tehtäväpalkkiin

ter

Muuta sovellusikkunan kokoa

- Kontrollit oikeassa ylänukassa
- _ piilota, sovellus jää auki. Avaa uudelleen tehtäväpalkista
- palauta pieneksi, pienen ikkunan kokoa voi vielä muuttaa tarttumalla hiirellä reunukseen ja raahaamalla reunaviivaa
- 🗆 suurenna koko näytön kokoiseksi
- x sulje koko sovellus

Työpöydän ikonit

- Voit muuttaa kokoa ja järjestystä
- Klikkaa hiiren

   oikealla
   työpöydän
   tyhjällä alueella
   Näytä

Muuta tekstikokoa

Pysyvästi: Asetukset > Järjestelmä > Näyttö

Tarvittaessa:

Paina yhtä aikaa kahta näppäintä

Skaalaus ja asettelu

Muuta tekstin, sovellusten ja muiden kohteiden kokoa

125% (suositus)

 $\sim$

Kursori usein kateissa?

Suurenna ja tummenna sitä kohdassa:
 Asetukset > Aputoiminnot > Kohdistin ja osoitin

Tuli jälkikäteen kiitollista palautetta opastettavalta, jolla näkövaikeuksia ja läppärin kursori usein kateissa.

Lisää helppokäyttöisyyttä

Asetukset

- > Aputoiminnot
- Käy läpi kohdat ja muuta asetuksia tarvittaessa
- Tekstitys
  - Elokuvat ja tv-ohjelmat sisältöjen tekstitys Windows 10:ssä
  - Katso tarkemmat ohjeet: https://support.microsoft.com/fifi/kb/3078107

Ари	utoiminnot
Näk	κö
Ţ	Näyttö
R	Hiiren osoitin
Ι	Tekstin kohdistin
€	Suurennuslasi
\$	Värisuodattimet
☆	Suuri kontrasti
Ş	Lukija

Järjestelmän ominaisuuksia

Päivitykset

- Päivitykset tulevat automaattisesti
- Voit säätää aikaa, jolloin uudelleenkäynnistystä ei tehdä
- Asetukset > Päivittäminen ja suojaus > Windows Update > Muuta aktiivista aikaa

Muuta aktiivista aikaa

Määritä aktiivinen aika, jotta tiedämme, milloin yleensä käytät tätä laitetta. Emme käynnistä laitetta automaattisesti uudelleen aktiivisen ajan aikana.

Määritä laitteen aktiivinen aika automaattisesti laitteen käytön perusteella

Ei käytössä

Nykyinen aktiivinen aika: 10.00–22.00 Vaihda

Päivittäisten toimintojesi perusteella suosittelemme aktiiviseksi ajaksi seuraavaa ajankohtaa:

23.00 asti 9.00 alkaen

Tietosuoja

- Windows 10:ssä turvallisuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota ja järjestelmä suojaa käyttäjiä hyökkäyksiltä
- Turvallisuus on hyvä peruste käyttää Windows 10ä, Windows 11 on vielä turvallisempi
- Windowsiin sisältyvä Defender virustorjunta on paras ja riittävä virustorjunta kotikäyttöön

Automaattinen varmuuskopiointi

- Laita usb-porttiin muistitikku tai ulkoinen kovalevy tai valitse pilvipalvelu
- Käynnistä Asetukset > Päivittäminen ja suojaus > Varmuuskopiointi

ŵ	Aloitus	
Et	tsi asetus	Q
Päiv	vittäminen ja suojaus	
C	Windows Update	
щ	Toimituksen optimointi	
¢	Windowsin suojaus	
₹	Varmuuskopioi	
79.2		

Asetukset

Vianmääritys

Palauttaminen

Aktivointi

Etsi laitteeni

Kehittäjille

2

 $\bigcirc$

ሕ

Varmuuskopioi

Varmuuskopioi tiedostohistorian avulla

Varmuuskopioi tiedostosi toiseen asemaan ja palauta ne, jos alkuperäiset tiedostot katoavat, vioittuvat tai poistetaan.

Varmuuskopioi tiedostoni automaattisesti

Käytössä

Lisää asetuksia

Etsitkö vanhempaa varmuuskopiota?

Jos olet luonut varmuuskopion Windows 7:n Varmuuskopiointi ja palautus -työkalun avulla, se toimii edelleen Windows 10:ssä. Siirry Varmuuskopiointi ja palautus -toimintoon (Windows 7)

Valitse haluamasi varmuuskopiointivaihtoehto

Jos haluat, että Windows varmuuskopioi tiedostosi turvalliseen paikkaan, valitse tiedostojesi tallennussijainti – pilvipalvelu, ulkoinen tallennuslaite tai verkko. Lisätietoja varmuuskopiointivaihtoehdoista

ПХ

Windows Insider Program

Apua verkosta

Microsoft Edge – selain

- Tee merkintöjä sivulle
- Lukutilassa voit lukea ilman häiritseviä mainoksia
- Säästä artikkeleita myöhempää lukemista varten
- Kattavat perheominaisuudet ja lapsilukko
- Osaa lukea sivustojen tekstin selkeästi suomeksi
- Minimoi välilehdet passiivisiksi, jos niillä ei ole käyty vähään aikaan, vähentää resurssien käyttöä
- Sopii parhaiten yhteen Office työkalujen kanssa
- <u>https://support.microsoft.com/fi-fi/help/17171</u>
   Center

Muut selaimet

• Eniten käytetty

Google Chrome

- Kerää eniten tietoja käyttäjän toiminnasta
- Sopii parhaiten Googlen työkalujen käyttöön
  - Google Docs, Sheet,Slides...
  - Chromecast näytön peilaukseen

Firefox

- Kilpailijoitaan parempi tietoturva ja yksityisyys
- Ei kaupallinen taustayhteisö
- Sisäänrakennettu mainosten ja jäljityksen esto
- Estää oletuksena kryptovaluuttojen louhijoiden tunkeiluyritykset

Microsoft Store

- Asenna ilmaisia tai maksullisia sovelluksia
- Maksullinen sovellus kysyy maksutapaa

Poista sovellus

Tapa 1

- Klikkaa aloitusruutua
- Etsi luettelosta poistettava sovellus
- Klikkaa hiiren oikealla ja valitse Poista asennus

Tapa 2

- Asetukset > Järjestelmä > Sovellukset ja ominaisuudet
- Hae poistettava ohjelma
- Klikkaa hiirellä > Poista asennus

Tutustu Vinkit-sovellukseen

- Vinkit-sovellus esittelee uusia ominaisuuksia ja sisältää Windowsin uusien toimintojen käyttövinkkejä.
- Avaa Vinkit-sovellus:
  - Kirjoita tehtäväpalkin hakukenttään vinkit ja valitse tulosluettelosta Vinkit tai paina näppäimistön Enter-näppäintä.
  - Uusien ominaisuuksien lisäksi tarjolla on luokkiin jaettuna järjestelmän ja sovellusten käyttövinkkejä.

Aiheesta Ylen digitreeneissä

https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/03/21/digitreeni t-mukauta-windows-10n-ulkonako-mie leiseksesi

https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/03/14/digitreenitwindows-10-tutuksi-tassa-10-vinkkia-sentehokayttoon

Etukäteiskysymykset

1.Aineiston siirto TURVALLISESTI vanhalta koneelta?

2.Tarvitsen uuden tietokoneen tavalliseen kotikäyttöön, pääasiallisesti asioiden hoitoon, surffailuun ja kirjoittamiseen, en pelaamiseen. Miten iso suoritin, muisti jne., että varmasti pelittää eli mitkä asiat tärkeä huomioida. Miten saan koneen käyttökuntoon, lähipiirissäni ei ole atk-eksperttejä.

3.Kannettava läppäri; mitenköhän monta vuotta on kestoikä?

4.Hankin keväällä uuden Windows10-kannettavan ja tulin täydellisesti yllätetyksi, kun järjestelmä käytöönotossa sitoi minut niin määrätietoisen tehokkaasti pilvipalveluun, etten ensin edes tajunnut, miksi pilvipalvelu alkoi hallita tekemistäni ja tiedostojani. Käytin valtavasti aikaa, että sain resurssienhallinnan jotenkin toimimaan siten, että itse saan määritettyä, minne aineistoni tallennan, mutta edelleenkin kansiorakenne toimii niin kummallisesti, että toivoisin luennossa käsiteltävän Windows10/11:n eroavuutta aiempiin versioihin.

Wordin talletuspaikkaoletuksen (Onedrive) muuttaminen

Wordin asetukset		?	×	
Yleiset	Mukauta tiedostojen tallentamistapaa.			
Näyttäminen				
Tarkistustyökalut	Tallenna asiakirjat			
Tallentaminen	Tallenna tiedostot muodossa: Word-asiakirja (*.docx)			
Kieli	Suorita automaattinen tallennus 10 $\hat{\downarrow}$ minuutin välein			
Aputoiminnot	Säilytä viimeisin automaattisesti palautettu versio, jos ohjelma suljetaan tallentamatta			
Lisäasetukset	Automaattisen palautuksen tiedoston sijainti: C:\Users\Tuulikki Paturi\AppData\Roaming\Microsoft\Word\	S <u>e</u> laa		
Valintanauhan mukauttaminen	Älä näytä Backstagea avattaessa tai tallennettaessa tiedostoja pikanäppäimillä			
Pikatvökalurivi	Väytä muita tallennussijainteja, vaikka niihin vaadittaisiin sisäänkirjautuminen			
Anuchialmat	✓ Ta <u>l</u> lenna oletuksena tietokoneeseen			
Apuonjeimat	Paikallisten tiedostojen oletussijainti: C:\Users\Tuulikki Paturi\Documents\	S <u>e</u> laa		
Luottamuskeskus	Om <u>i</u> en mallien oletussijainti:			
Asiakirjojen hallintapalvelimen tiedostojen offline-muokkausasetukset				
Uloskuitattujen tiedostojen tallentamista palvelinluonnoksiksi ei enää tueta. Uloskuitatut tiedostot tallennetaan nyt Officen tiedostovälimuistiin.				
<u>Lisätietoja</u>				
	Palvelinversioiden sijainti: C:\Users\Tuulikki Paturi\Documents\SharePoint-luonnokset\			
	Säilytä tarkkuus asiakirjaa jaettaessa: 👜 Asiakirjoja ei ole avoinna 🔻			
	Upota <u>f</u> ontit tiedostoon ^①			
	Upota <u>v</u> ain asiakirjassa käytetyt merkit (paras tiedoston koon pienentämiseen)			
	Älä up <u>o</u> ta tavallisia järjestelmäfontteja			
	Välimuistin asetukset			
	Tiedostojen säilytysaika päivinä, Office Document Cache: 14 🗘		-	
		OK Pe	eruuta	

Kiitos!

Tuulikki Paturi

www.entersenior.fi info@entersenior.fi

